

שני דיני פרק שלשה עשר

כתובות

קה.

עין משפט נר מצוה

השבע בסוף. כשישמעו בו שמת ומצא לגבות כמזכה משבע שלא עכבה בידה משל בעלה כלום: ולא משבע כהלה. בשעת גיבוי מוונות: **גב' אדמון בן גדאי:** גזרין גזירות. קנסות: **קטמה נטיעה** גרסינן ב"ק. גבי צמחה שנקנסה לרשות הניזק והזיקה קטמה נטיעה אילן כמה שמיין אותה: **ספי כסף.** שתי מעות: **צפי דינין.** של עשרים ולשנה: **צפי כנסיות.** להתפלל: **צפי מדרשות.** למשנה ולתלמוד: **צפי סופרים.** ללמוד מניקות: **נוטלין שכן.** ומתפרנסין הימנו לפי שלא היו עסוקין במלאכתן: **צרישי עסקינן.** שנוטלין שכן לדון יומר מכדי מיידי: **לא ספקו.** למונות: **אע"פ שלא רלו.** ליעול: **איסתיאל.** סלע: **צפורס שודא.** שלא תחייבי אס וצאי אני: **צפורס אגרא.** שכר וטוח: **הנוטל שכר לדון.** משנה היא צמס' צכרות (דף כט.). **אגר דינא.** לא אומר לכס הדין כי אס צשכר קך וכך: **אגר נטיאל.** שהיה צטל ממלאכתו: **דפוס הכי נאמכרי דחמרא.** מריח צאורות יין אי זה ראוי להתקיים והקרוב להתקלל ימכרוהו מיד ושכר זה היה נעזי לו בכל יום: **כי הא.** צביעל דמוכח שרי: **הכו לי גברא דדלי.** מיא משקה שדומי: **צחיקאי.** צמקומי. צחיקאי אומר אני שהוא לשון פגוס כמו קרינס חרוקת דשמינת חולין (נע"ו): **כלו'** שאני מסתלק ונפגס מקומי: אילו

קשיא תלמא אתרין קשיא גזירות אנורות. וא"ת ארצה אי גזילה וגזירה תרי מילי וניהו תלמא אתרי לא קשיא דייני גזילה הוו תלמא דייני גזירות לא הוו אלף תרי ואמר רבי חדא דאינו סברא שהיה לדיין אי שמי שרכות דכמה אנשים חשודים היו צירושלים שהיו יכולין לעמוד לכל שררה ושררה ועוד אי לאחד מהם הוו שמי שרכות לחנן המצרי היה לו להיות שהיה חשוב יותר מחנן בן אבישלוס כמו שפי"ר"ת. מ"ר: **דחשיב** ליה קתני. ואין לפרש דחשיב ליה יותר דהא מוכח צבייטא לחנן המצרי היה חשוב יותר מחנן בן אבישלוס מדקתני ליה צרישא אלף ה"פ דחשיב ליה צמר הכי דאיידי צהו מתני' חנן אומר שני דצריס אלדמון אומר שבעה קתני דלא חשיב ליה כגון חנן המצרי שלא דבר כלום לא קתני ולי נראה דחשיב ליה החשוב יותר ואף על גב דקתני חנן המצרי צרישא הכי נמי אשכחן מ' מעשה צרבי אלעזר ור' יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ור"ע אע"פ שר"ע היה חשוב מרבי אלעזר בן עזריה שהוא היה ראש לתכמים וצבל דוכתי אמרינן (פסחים ג.) כגון ר"ע וחצריו וצביילי פ"ק דבימות (דף טו.). גבי מעשה דרבי דוסא בן הרכינס דאמר להס רבי יהושע אני אלך ואחריו מי רבי אלעזר בן עזריה ואחריו מי ר"ע וכשנכנסו אללו אמר לר' יהושע יש בן לעזריה חצרינו הכי לא היה יודע שר' אלעזר צעולס ולר' עקיבא אמר אתה הוה ששמן הולך מסוף העולם ועד סופו ואפי"ה מוזרי ר' אלעזר צרישא והיינו טעמא שהיה ממשפחה מיוחסת יותר מר"ע שהיה עשירי לעזרס וגם צבייל נשילוחו הכא נמי דקתני חנן המצרי צרישא לא צבייל שהיה חשוב יותר אלף מפני שהוה ממשפחה מיוחסת יותר מחנן בן אבישלוס ואומר רבי דמי"מ תקני לן אמאי לא משני דמשיני ר"ת ולאו פירכא היא דאי תנא להו לפי שדצרו במשנתנו הוה ליה למימני שני דייני גזירות שהיו צירושלים אלל מדקתני היו צירושלים משמע שנים היו ותו לא ועוד מדתניא צמקון רבי נתן אומר אף תמוס המדי אלד מדייני גזירות צצירושלים היה ועל כרחק צצרייטא לא קאי דל"כ לר' נתן ארבע הוו ואין מוקמינן דהיהו דקתני שלשה אלדמון וחנן ונחום המדי לרבי נתן אלף ודאי דחשיב ליה החשוב יותר משום הכי קאמר אף נחום המדי היה אחד מנזרי גזירות והיה חשוב ממנו. מ"ר: **גזירי גזירות** שבירושלים היו נוטלין שברן מתרומת הלשכה. הא

א א ב מיי פ"ד מהל שקלים הלכה ז סמנ עשין מה טור ש"ע ח"מ סימן ט סעף ג: ג ג מיי פכ"ג מהלמט סנהדרין הלכה א סמנ לאוין רס פוש"ט ח סעף א וסימן לז סעף יח: צצנה"ה: ד ד ה ו מיי שס הלכה ה טור ש"ע שס סימן ט סעף ה:

תוספות ר"ד

תשבע בסוף פירוש כשישמעו בו שמת ותבא לגבות כתובת' או תשבע שלא עכבה בידה משל בעלה כלום ולא תשבע בתחלה עשיו בעת גיבוי מוונות ובני הכנסה גדולי אמרו גם עכשיו תשבע שאין בידה משל בעלה כלום ובכל שבועה אין נותנים לה מוונות. קרנא הוה שקיל אסתירא מכל חד וחד ודאין להו דינא והכי עבדי הכי והכתיב וישוד לא תקח וכו' והכי היכא דשקיל מחד ומתבררי לא שקיל דלמא אתי לאצלווי דינא קרנא כיון דשקיל מתרייהו לא אתי לאצלווי דינא וכי לא אתי לאצלווי מי שרי והתניא וישוד לא תקח מילא אס ללמד שלא לזכות את החייב ושלא לחייב את הזכאי הרי כבר נאמר לא תטה משפט אלא אפילו לזכות את הזכאי ולחייב את החייב אמרה תורה לא תקח שוחד הני מילי היכא דשקיל בתורת קרנא בתורת אגרא הוה שקיל ובתורת אגרא מי שרי והתנן הנוטל שכרו לדון דיניו בשלן ה"מ אגר דינא קרנא אגר בטלה הוה שקיל ואגר בטילה מי שרי והתניא מכוער הדין שנוטל שכרו אלף שרינו דין ה"ד אילמא אגר דינא דינו דין מי שרי והתניא הנוטל שכרו לדון דיניו בשלן אלף אגר בטלה וקתני מכוער הדין ה"מ בטלה דלא מוכחא קרנא בטילה מוכח כוה דהוה תהי בחמרא ויהבו ליה זוזי כי הא דר"ה הוה דלי דולא כי אתא לקמיה לדינא אל' הב לי גברא דדלי בהריקאי פי בכקומי ואדון לכו דינא

תורה אור השלם

1. וישוד לא תקח פי השוד יעור פקדים ויסקף דברי צדיקים: שמות כג 2. לא תטה משפט לא תביר פגים ולא תקח שחד פי השחד יעור עיני חכמים ויסקף דברי צדיקים: דברים טו יט

הגהות הב"ח

(א) גם והתנן הנוטל שכר: (ב) רש"י ד"ה צחיקאי וכו' לשון פגוס וכן לעיל דף סא. רש"י פי שס מדיקאי צבליית:

מוסף רש"י

תשבע בסוף. כשתמלמן או תמנע ותמנע כחמה תשבע שלא עיכבה בידה משל בעלה כלום, ולא תשבע בתחלה. צפוסק מוונות (לעיל פ"ג). קטמה נטיעה. צמס' צכרות גזירי גזירות. קוסי קנסות, אלדמון ומנן בן אבישלוס (שם).

דקרנא אומר ר"ת משום דלא [אסור] אלף מצעלי דייני אלל הכא משל לצור ורבי מפרש דהכא לאו צמורת שכר היו נוטלין אלף הכא כל שעה היו יושבין צדין ולא היו עוסקין צשום מלאכה ולא היה להם צמנה להתפרנס והיה מוטל על הצבור לפרנסן אלל קרנא אקראי צעלמא היה יושב ולא היה לו ליעול שכר ומחאי טעמא נמי אחי שפיר הא דקאמר לקמן (דף קו.) מלמדי הלכות שחיטה והלכות קמיילא היו נוטלין שכן מתרומת הלשכה אף על פי ששכר תלמוד תורה אסור כדליתא צפרק אין צין המודר (מריס דף ג.) מ"ר: אפילו

תשבע בסוף ולא תשבע בתחלה נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו תשבע בתחלה ובסוף אמר רבי דוסא בן הרכינס כדבריהם אמר רבן יוחנן בן זכאי יפה אמר חנן לא תשבע אלא בסוף: **גב' אדמון** רומינהי שלשה דיני גזילות היו בירושלים אדמון בן גדאי וחנן המצרי וחנן בן אבישלוס קשיא תלת אתרין קשיא גזירות אגזילות בשלמא תלת אתרין לא קשיא דחשיב ליה קתני דלא חשיב ליה לא קתני אלא גזירות אגזילות קשיא אמר רב נחמן בר יצחק שהיו גזירין גזירות על גזילות כדתניא **ק' קיטמה נטיעה ר' יוסי** אומר גזירי גזירות שבירושלים אומרים נטיעה בת שנתה שתי כסף בת שתי שנים ארבע כסף ורמינהי שלשה דיני גזירות היו בירושלים אדמון וחנן וגנחום א"ר פפא מאן תנא נחום ר' נתן היא דתניא רבי נתן אומר אף נחום המדי מגזירי גזירות שבירושלים היה ולא הוודו לו חכמים ותו ליכא והאמר ר' פנחס אמר רבי אושעיא שלש מאות ותשעים וארבעה בתי דינין היו בירושלים כנגדן בתי כנסיות וכנגדן בתי מדרשות וכנגדן בתי סופרים דינין טובא היו וכי קאמרינן גזירות אגזירי אמר רב אסי גזירי גזירות שבירושלים היו נוטלין שכרן תשעים ותשע מנה מתרומת הלשכה לא רצו מוסיפין להם לא רצו אטו **ברשיעי עסקינן אלא צלא ספקו אע"פ** שלא רצו מוסיפין עליהן קרנא הוה שקיל איסתירא מחייב ודאין להו דינא והכי עבדי הכי והכתי' **ישוחד לא תקח** וכו' ת"ה **היכא דלא שקיל** מתרווייהו דינא אתי לאצלווי דינא קרנא אגר דינא וישוחד לא תקח מה לאצלווי דינא וכי לא אתי לאצלווי דינא מי שרי והתניא **ישוחד לא תקח** מה ת"ל אם ללמד שלא לזכות את החייב ושלא לחייב את הזכאי הרי כבר נאמר **לא תטה משפט אלא אפי'** לזכות את הזכאי ולחייב את החייב אמרה תורה וישוד לא תקח הני מילי היכא דשקיל בתורת שוחד קרנא בתורת אגרא הוה שקיל ובתורת אגרא מי שרי והתנן **הנוטל שכר לדון דיניו במלן הנ"מ** אגר דינא קרנא אגר בטילא הוה שקיל ואגר בטילא מי שרי והתניא מכוער הדיין שנוטל שכר לדון אלף שרינו דין ה"ד אילמא אגר דינא דינו דין **ה"מ** והתניא הנוטל שכר לדון דיניו במלן אלף אגר בטילא אלא אגר בטילא וקתני מכוער הדיין ה"מ מילי בטילא דלא מוכחא קרנא בטילא דמוכחא הוה שקיל דהוה תהי באמברא דחמרא ויהבי ליה זוזא כי הא דרב הונא כי הוה אתי דינא לקמיה יאמר להו **הבו לי גברא דדלי** לי **בהריקאי** ואידון לכו דינא אמר רבי אבהו בא וראה כמה סמויות עיניהן של מקבלי שוחד אדם חש בעיניו נותן ממון לרופא ספק מתרפא ספק אינו מתרפא והן נוטלין שוה פרוטה ומסמין עיניהן שנאמר **יכי השוחד יעור פקחים** תנו רבנן **כי השוחד יעור עיני חכמים** קל וחומר למפשין ויסקף דברי צדיקים קל וחומר לרשעים מידי טפשים ורשעים בני דינא וניהו אלא הכי קאמר כי השוחד יעור עיני חכמים אפילו חכם גדול ולוקח שוחד אינו נפטר מן העולם בלא סמויות הלב ויסקף דברי צדיקים